

Aan college van Burgemeester en wethouders
Gemeente Almere.

Betreft Advies Adviesraad Sociaal Domein ten aanzien van het concept Beleidsplan naleving en
handhaving participatiewet
Datum

Geacht College,

Op 6 juli ontving de ASD uw adviesaanvraag over het concept-beleidsplan Handhaving in balans; naleving en handhaving participatiewet gemeente Almere.

De ASD is te spreken over de intentie die spreekt uit het beleidsplan, om -meer dan nu het geval is- de balans te zoeken tussen helpen en handhaven, en dat ook vast te leggen in beleid. De worsteling om enerzijds de Almeerder centraal te zetten en anderzijds de regels der wet te volgen, is goed zichtbaar in het beleidsstuk. Toch is de ASD van mening dat de balans in het stuk meer zou moeten doorslaan naar het eerste deel, namelijk de Almeerder centraal. Dat kan met een simpele wijziging, **door het woord 'vertrouwen' meer aandacht te geven dan het woord 'handhaven'**. In de huidige versie komt het woord 'handhaving' 57x voor, en het woord 'vertrouwen' 2x. De titel van het stuk zou bijvoorbeeld 'Vertrouwen en handhaving in balans' kunnen zijn, in plaats van enkel 'Handhaving in balans'.

Als eerste wil de ASD opmerken dat **de relatie (en niet het systeem) centraal moet staan** als het gaat om naleving van de participatiewet. In de ogen van de ASD is bij elke aanvraag de volgorde als volgt: vertrouwen, toetsen, naleven en pas aan het einde handhaven. Ook in het boetesysteem zou vertrouwen centraal moeten staan. Uit verschillende onderzoeken (oa een recent gestart en nog lopend onderzoek van de Universiteit van Groningen) blijkt dat slechts een klein percentage van de uitkeringsgerechtigden (moedwillig) de regels niet naleeft en dus handhaving behoeft. **De cijfers die u noemt in het stuk (H2.5) zijn gebaat bij een context, zowel uitgezet in de tijd (waardoor tendensen zichtbaar worden) als in percentages.** De absolute cijfers zijn, zonder deze context over onder meer de totale populatie van uitkeringsgerechtigden, weinig veelzeggend.

Als vertrouwen het uitgangspunt wordt, vraagt dat nog wel iets van uw organisatie. **Het betekent dat de menselijke maat en maatwerk centraal staan.** In het beleidsplan geeft u aan te verwachten dat de uitvoering geen extra geld zal kosten. De ASD is hier minder van overtuigd en verwacht dat **meer gesprekken voeren meer tijd en dus ook meer geld gaat kosten.** De ASD adviseert om hiermee rekening te houden. Bovendien gaat het om een gedragsverandering binnen het ambtelijk apparaat, wat ook tijd en dus geld kost. Daarnaast vraagt de ASD aandacht voor **de professionalisering van ondersteunende**

instellingen, zoals wijkteams en andere samenwerkende partners. Ook dit zal extra kosten met zich meebrengen.

Het reeds genoemde onderzoek van de Universiteit van Groningen betreft een experiment met een **vooraf gemaakte profielanalyse**. Dat resulteert in verschillende risicoprofielen (hoewel de ASD liever van vertrouwensprofielen spreekt) die elk een motiverende houding van de cliënt weergeven. De mate van naleving hangt samen met het vooraf vastgestelde profiel. De eerste resultaten zijn bemoedigend. De ASD merkt dit op, omdat u in uw beleidsplan aangeeft verschillende lopende ontwikkelingen te volgen, en dit mogelijk ook interessant kan zijn om in de gaten te houden. **De door u genoemde Stress Sensitieve Dienstverlening zou u bijvoorbeeld aan deze profielen kunnen koppelen.**

Tot slot wil de ASD nog meegeven dat **communicatie aan de wieg staat van elke relatie**, en zeker ook in dit geval. Het gaat hierbij niet alleen om communicatie binnen de participatiewet, maar ook al in een eerder stadium: recent onderzoek van de Inspectie SZW wijst uit dat zo'n 35% van de uitkeringsgerechtigden geen uitkering aanvraagt. De redenen kunnen divers zijn, maar de ASD is van mening dat een goede communicatie aan de voorkant over rechten en plichten van uitkeringsgerechtigden van belang is.

Als vertrouwen het uitgangspunt is, dan gaat het vooral om het opbouwen van een relatie tussen medewerker en cliënt. **Dat betekent in de ogen van de ASD dat de gemeente moet investeren in de intake; de start van de relatie.** Veel mensen die gebruik maken van de participatiewet zijn kwetsbaar, door bijvoorbeeld laaggeletterdheid, schaamte of gewoon door de stress die hun situatie veroorzaakt. Communicatie hoort ook niet alleen op papier, maar vooral ook van mens tot mens.

Vanzelfsprekend is de ASD beschikbaar voor een mondelinge toelichting en bereid om u en andere betrokkenen nader te adviseren over de implementatie van de aanbevelingen uit dit advies.

Met vriendelijke groet,
Klaas Jongejan, voorzitter

Postadres: Adviesraad Sociaal Domein Almere, t.a.v. Saskia Schurman (2.05), Spoordreef 24, 1315 GP Almere

telefoonnummer 06-46270001